

ONTWERPER IN UITVOERING

Kansen voor middelgrote architectenbureaus in de rol van bouwend architect

Uitkomsten enquête het profiel van de 'bouwende architect' binnen
middelgrote architectenbureaus in Nederland

Uitgevoerd door: Harm Korfker, student bouwtechnische
bedrijfskunde aan de Hogeschool van
Amsterdam

In samenwerking met: BNA

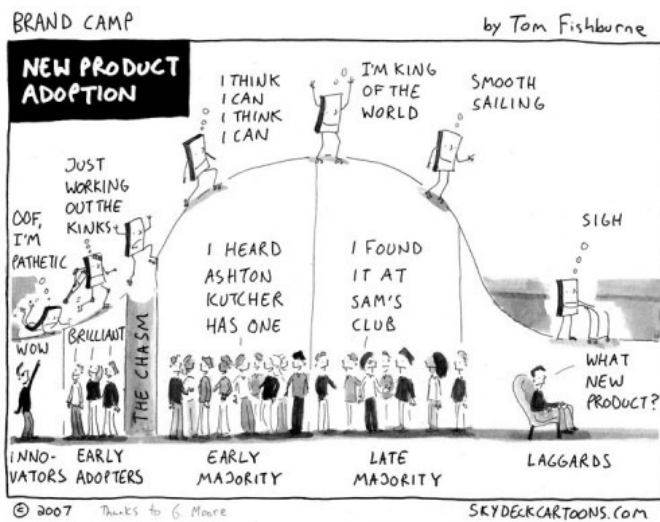
Datum: 15 november 2015

Hogeschool van Amsterdam

De rol van bouwend architect in middelgrote architectenbureaus

Hoe breder een dienst is ingevoerd in de markt, hoe sneller hij geaccepteerd zal worden door de massa. Volgens de innovatietheorie van E.M. Rogers¹ zal een nieuwe dienst of een nieuw product na ontwikkeling allereerst worden omarmd door innovators en early adopters. Dat zijn categorieën

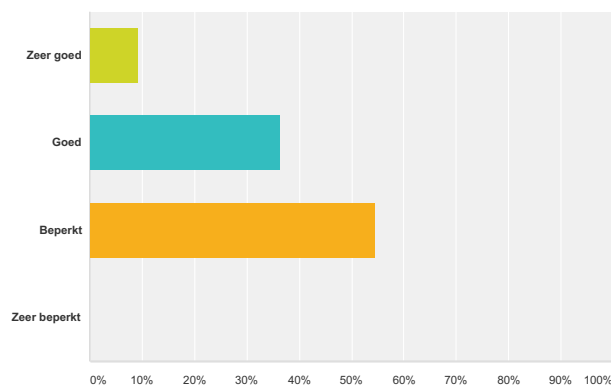
Figuur 4 – Illustratie levenscyclus van innovatieadaptatie volgens theorie Rogers.

opdrachtgevers die graag vernieuwend bezig zijn en bereid zijn om een experiment aan te gaan. Samen vormen ze echter slechts 16% van de markt. Om de grote massa (Rogers: early majority en late majority) mee te krijgen moet een product of dienst breder bekend zijn en op bredere schaal worden toegepast. De architectuur is een kennisintensieve bedrijfstak; een enkel bureau dat de rol van bouwend architect in de praktijk brengt kan niet exponentieel opschalen. Om die reden is de kortste route naar een brede marktacceptatie onder opdrachtgevers een brede invoering van deze rol in de branche.

Om in beeld te brengen hoe bekend de rol van de bouwend architect is onder middelgrote architectenbureaus is een enquête uitgevoerd in samenwerking met de BNA. In een online enquête legden wij alle bij de BNA aangesloten middelgrote architectenbureaus een aantal vragen voor over de rol van de bouwend architect. Middelgroot is hierbij gedefinieerd als bureaus met 6-25 fte. Het onderzoek leverde interessante en uiteenlopende reactie op. In het totaal deden 45 van de 80 aangeschreven bureaus mee. 40 hiervan voldeden aan het middelgroot criterium. Het onderzoek leverde interessante en uiteenlopende reactie op.

Bekendheid van de rol van bouwend architect

De rol van de bouwend architect is bij een ruime meerderheid van de respondenten bekend. 56% geeft aan de rol te kennen. Ruim de helft van deze groep geeft echter aan dat hun kennis van de rol beperkt is. Onder de 75% die nog niet of beperkt bekend zijn met de rol van de bouwend architect blijken na verdere toelichting echter wel 11

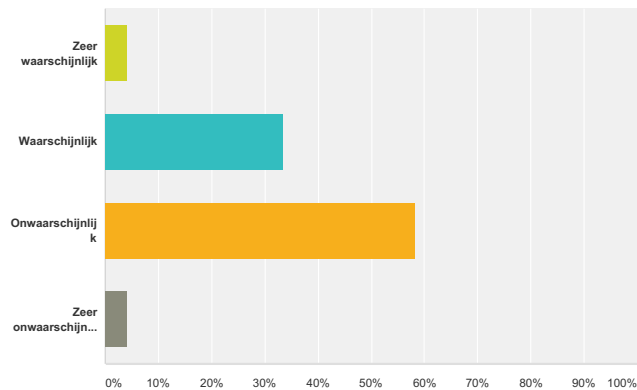
Figuur 5 – Staafdiagram die reactie verbeeldt op vraag 'Hoe goed is uw kennis van het profiel van de 'bouwend architect''?

¹ Rogers, E.M. (2003). *Diffusion of innovations (5th edition)*. New York. The free press.

bureaus te zijn die werkzaamheden hebben verricht die gelijkenis vertonen met de rol van bouwend architect. Bij 3 bureaus betreft het zelfs circa de helft van hun werkzaamheden. Het onbekend zijn met de term 'bouwende architect' wil dus niet zeggen dat men de rol niet in de praktijk brengt.

De rol van bouwend architect in de praktijk

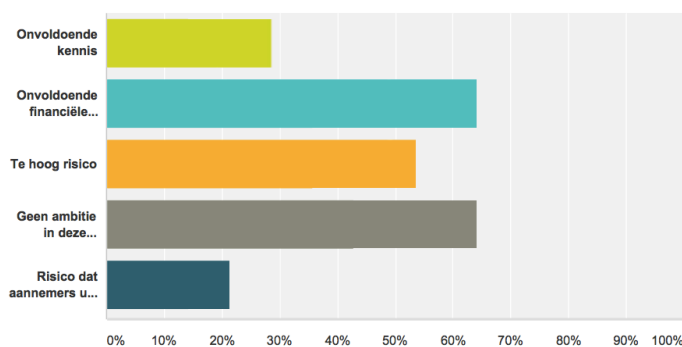
Als we het geheel in ogenschouw nemen dan brengt 38% van de respondenten de rol in de praktijk, deze groep duiden we in het vervolg aan als de praktiserende bureaus. 58% doet dat (nog) niet en 7% geeft geen antwoord op deze vraag. Van de 58% die de rol van bouwend architect (nog) niet in de praktijk brengt zegt ruim de helft dat het onwaarschijnlijk is dat ze dat wel gaan doen in de toekomst. Zo'n 39% van deze groep (23% van de respondenten) acht dit wel waarschijnlijk of zeer waarschijnlijk. Interessant gegeven is dat de helft van de bureaus die hier 'onwaarschijnlijk' invulden (15% van de respondenten), de mogelijkheid wel wil overwegen op het moment dat de BNA hier ondersteuning bij zou bieden. Dit vergroot het percentage potentiële bouwend architecten naar 38% van de respondenten. Een even groot percentage dat de rol al uitoefent.

Figuur 6 – Staafdiagram die reactie verbeeldt op vraag 'Hoe groot acht u de kans dat uw bureau binnen 5 jaar de rol van 'bouwende architect' gaat vervullen?' Deze vraag is alleen beantwoord door bureaus die de rol van bouwend architect niet in de praktijk brengen.

Redenen voor en tegen de rol van bouwend architect

Bij de praktiserende bureaus zijn de redenen om deze rol te vervullen divers. Veruit de belangrijkste reden is meerwaarde creëren voor de opdrachtgever. Voor 53% van de praktiserende bureaus geeft dat de doorslag. De gedeelde tweede plek is voor 'meer kwaliteit leveren' en 'tegemoot komen aan de wens van de opdrachtgever' (beide 23%). Voor 15% is ook het 'behoud van eigen werk' van belang.

Figuur 6 – Staafdiagram die reactie verbeeldt op vraag 'Waarom acht u het onwaarschijnlijk dat uw bureau de rol van 'bouwende architect' gaat vervullen binnen 5 jaar?' (combinatie van twee diagrammen; categorie overig is verwerkt in uitkomsten). Deze vraag is alleen beantwoord door bureaus die de rol van bouwend architect niet in de praktijk brengen.

hiervoor geven (men kon meerdere redenen aangeven) zijn eveneens divers. Onvoldoende financiële middelen en gebrek aan ambitie in die richting scoren beide 64% bij deze groep. Voor 57% van deze groep is het risico van deze rol te groot. 28% van deze groep zegt onvoldoende kennis te hebben om de rol uit te oefenen en 21% van hen vreest voor verlies van werk van aannemers.

redenen die zij aangeeft de rol van bouwend architect niet in de praktijk te brengen en dit ook niet van plan zijn, t.w. 35% van de respondenten. De redenen die zij

Er zijn ook een groot aantal bureaus dat aangeeft de rol van bouwend architect niet in de praktijk te brengen en dit ook niet van plan zijn, t.w. 35% van de respondenten. De redenen die zij

Profiel van praktiserende bureaus

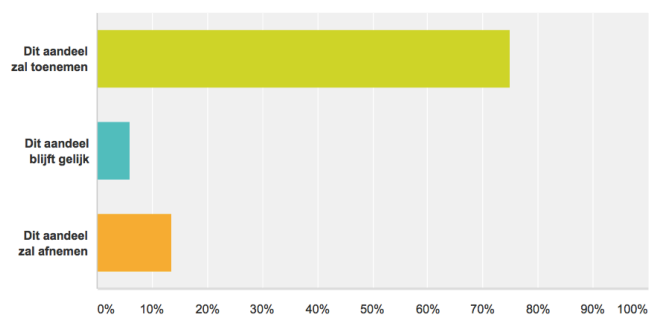
Als wij kijken naar het profiel van praktiserende bureaus, dan heeft 93% van hen 11 of meer werknemers. Het gemiddeld aantal fte van deze bureaus is 17,1. Dat is 1,7 fte boven het gemiddelde van alle respondenten samen (15,4 fte). Wat verder opvalt is dat het gemiddelde percentage fte's verantwoordelijk voor de technische uitwerking bij bureaus die de rol van bouwend architect vervullen gemiddeld niet veel hoger is dan bij bureaus die dat niet doen. Dit is 35% versus 33%. Dit is opmerkelijk aangezien dit percentage bij een bureau als RDH architecten (die de Bouwmeester Pro methode ontwikkelde en daarmee als bouwend architect optreedt) wel significant hoger is, t.w. 44%. Dar is een relatief verschil van ruim 33%. Het percentage fte dat belast is met directievoering en begeleiding is bij praktiserende bureaus gemiddeld zelfs helemaal niet hoger. Bij beide groepen is dit 12,4%. Bij RDH architecten is dit met 14,8% wel duidelijk hoger; een relatief verschil van 20%. Verder valt nog op dat bureaus die de rol van bouwend architect vervullen gemiddeld regelmatig met BIM werken dan bureaus die deze rol niet vervullen.

Aandeel en omvang van het werk

Als we vervolgens kijken naar het geschatte aandeel (in besteedde uren) dat dit werk inneemt op de praktiserende bureaus, dan valt op dat dit bij 62% van deze bureaus onder de 20% blijft. Bij 31% is het aandeel aanzienlijk hoger en zit het tussen de 40 en 60% van de werkzaamheden. Bij 7% zit het tussen 20 en 40%. Kijken we naar de omvang van het werk dan valt op dat bij 42% van de projecten de hoogste bouwsom meer was dan 5 miljoen. Het gaat dus vaak om grote projecten. De categorieën tot € 500.000 en € 1.000.000 tot € 5.000.000 scoren allebei 21%. De categorie tussen € 500.000 en € 1.000.000 blijft met 7% wat achter.

Verwachting voor de toekomst

Als we tot slot kijken naar de verwachting die de praktiserende bureaus uitspreken voor de toekomst, dan valt op dat de overgrote meerderheid verwacht dat het aandeel van dit werk zal toenemen. Maar liefst 67% van de praktiserend bureaus verwacht dat dit het geval zal zijn. Slechts 13% verwacht dat het aandeel zal afnemen, 6% verwacht dat het aandeel gelijk zal blijven en nog eens 13% spreekt geen verwachting uit.

Figuur 7 – Staafdiagram die reactie verbeeldt op vraag 'Wat is uw verwachting voor het aandeel van deze (bouwend architect) projecten voor de toekomst?' (combinatie van twee diagrammen). Deze vraag is alleen voorgelegd aan bureaus die de rol van bouwend architect praktiseren.

Samenvattend conclusie

Als we alles overzien, is het eerste dat opvalt de relatieve onbekendheid onder BNA-leden met de rol van de bouwend architect. Slechts 25% heeft goede kennis van de rol.

Verder valt op dat het percentage bureaus dat de rol in de praktijk brengt duidelijk hoger is dan deze 25% met goede kennis over rol van de bouwend architect. 38% van de respondenten brengt de rol van bouwend architect in de praktijk. Een opmerkelijk gegeven hierbij is echter wel dat niet al deze bureaus significant meer mensen in dienst hebben die de technische uitwerking en directievoering

voor hun rekening nemen dan bureaus die deze rol niet vervullen. Dit met name omdat dat het bureau RDH architecten, die de Bouwmeester Pro methode heeft ontwikkeld, zich hierin wel duidelijk onderscheidt, t.w. ruim 33% meer fte op technische uitwerking en 20% mee fte op directievoering. Dit roept de vraag op of alle respondenten wel op gelijke wijze invulling geven aan de rol van bouwend architect. Als we kijken naar het aantal respondenten dat een procentueel vergelijkbare fte's heeft als RDH, dan blijven er 5 à 6 bureaus (14% van respondenten) over en is de rol onder de geënquêteerden nog niet voorbij de grens van de early adopters. Het is natuurlijk ook zeer wel denkbaar dat andere bureaus wel de risicodragende verantwoordelijkheid nemen, maar de werkvoorbereiding en/of de coördinatie van de uitvoering uitbesteden. Deze vraag is niet eenduidig te beantwoorden met de uitkomsten van de enquête.

Tot slot is het nog interessant om op te merken dat er een aanzienlijke groep bureaus is die in de rol van bouwend architect potentie ziet voor de toekomst, te weten 23%. Op het moment dat de BNA actief ondersteuning zou verlenen om deze rol te implementeren, dan groeit deze groep in potentie zelfs naar 38% van de respondenten. Als we dit – samen met de relatieve onbekendheid van de rol – in ogenschouw nemen, dan ligt hier duidelijk een kans. Een kans om de rol van de bouwend architect (verder) de 'early majority' groep in te stuwen en breder draagvlak te creëren. Dit start bij de bureaus en kan via de bureaus zijn weg vinden naar de opdrachtgevers. Belangrijk daarbij is dat in die voorlichting en ondersteuning bij implementatie voor de belangrijkste bezwaren een oplossing wordt geboden.